

"הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי ויכול. כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין:"

פשוט

ספר כלבו סימן נא ד"ה הא לחמא

הא לחמא עניא פירוש זו הודעה לתינוקות למה אנו מחלקין המצה לשתיים כדרכו של עני, דלחם עוני אכלו אבותינו במצרים דרך חפזון, והיו אומרים זה אל זה "כל דכפין ייתי ויכול" - כלומר כל מי שלא התקין יבא אצלי, שהרי אצלי מתוקן, "וכל מאן דצריך ייתי ויפסח" - ולא יתמהמה על זה "השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל" - כלומר יש לנו לשמוח על זה שאנו נאכל עתה בחפזון לשנה הבאה נהיה בארץ ישראל ונאכל שם במתון כרצוננו, ואם השתא אנו עבדים לשנה הבאה נהיה כלנו חפשים, כל זה מספר שאמרו אבותינו ואנו עושין דוגמתן, והתקינו מסדרי ההגדה ז"ל המאמר הזה בלשון ארמי כדי שיבינו הנשים והטף שהיו מספרים בלשון ארמי, והתקינו לשנה הבאה בני חורין בלשון הקדש שלא יבינו המאמר הארמיים ויחשבו אותם מורדים במלכות, ויש מפרשים שלפיכך קורא הלחם הזה לחם עוני לפי שמדת הפסח היא עשירית האיפה והיא גם כן מנחת הדל שאין ידו משגת, ויש מפרשים שכונת זה המאמר שאנו צריכין לומר "כל דכפין ייתי ויכול" - פירוש, מי שאין לו מה יאכל יבא אצלי, "וכל מאן דצריך" - כלומר מי שצריך כרפס וחרוסת ומרור ויין לד' כוסות יקח ממני, "ויפסח" פירוש יקח צרכי הפסח שכן ראוי לעשות למי שהיכולת בידו.

הגדה של פסח לריטב"א ד"ה הא לחמא

הא לחמא עניא וכו'. מה שאומרים כן בלשון תרגום יש אומרים שהוא כדי שלא יכנסו השדים אצלנו לפי שאינם מכירין בלשון תרגום, והנכון לפי שזה אינו מסדר המשנה אלא מתיקון האמוראים, תיקנו אותו בלשון בבלי כדי שיבינו אותו הכל, כי בזה הלשון היו מדברים ורגילין בו.

חסידות

ספר מאור ושמש - פרשת בא ד"ה ראוי

ולזה נצטוינו לאכול בפסח לחם עוני שהוא תפל בלי מלח ובלי שום תיקון לכונה הזאת להורות שלא ימשך אדם אחר תענוגות בני אדם המדומות. ולכן נקראת המצה לחם עוני מפני שהעני אין בידו לבחור מאכל אשר יתאוה ויחמוד ומוכרח לאכול מן הבא בידו אף הבלתי ערב לחיכו, כן גם אנחנו אוכלין מצה מעיסה בלתי מתוקן שיהיה שוה לנו המתוק ואיננו מתוק רק לקיום נפשינו לעבודתו יתברך שמו, ונקדש עצמינו על ידי אכילת מצה שבעת ימים לנגד שבעים שנה ימי שנותינו שנדע על ידי זה שמן הצורך להשליך מנגד כל חמדת העולם ומאוויו:

שפת אמת ספר ויקרא - לפסח - שנת [תרל"ג]

לחם עוני המפרשים נחלקו אם הוא סימן על הגלות והעינוי או על החירות...

עבודה:

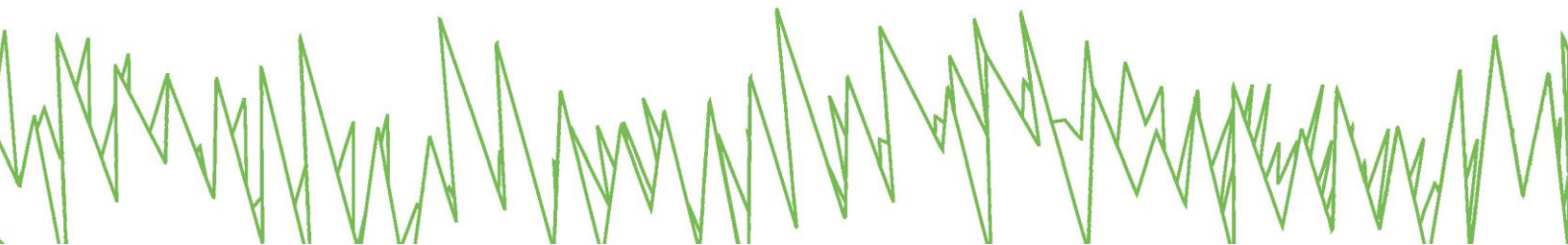
1. א. איזה תחומי זמן מצוינים בקטע הקרוי 'הא לחמא עניא' (עבר, הווה וכד')- ציין מהיכן עד היכן כל קטע.?

ב. מה אתה למד מאופיו של קטע זה על מכלול ההגדה?

2. מדוע על פי הכלבו, חלק מהמימרא "הא לחמא עניא" היא בארמית, וחלק ממנה בלשון הקודש?

3. כתוב את שתי אפשרויות התרגום שמציע הכלבו, במילים שלך:

אפשרות א'	אפשרות ב'

4. מה האפשרות הנוספת להבנת השימוש בארמית, שהריטב"א מביא ושולל? _____

5. א. מדוע נצטוונו על פי המאור ושמש, לאכול את המצה תפלה, בלי מלח? _____

ב. מדוע נקראת על פי המאור ושמש המצה לחם עוני? _____

6. "השפת אמת" מציין מחלוקת האם לחם עוני הוא סימן על הגלות או על החירות. חשוב! כיצד

יכול הביטוי לחם עוני להיות סימן על הגלות? כיצד יכול הביטוי לחם עוני להיות סימן על

החירות? _____

7. א. נסה לחשוב! מה אם כן הרעיון, על פי מה שלמדת, שעומד מאחורי העמדת קטע זה בפתחת

המגיד? _____

8. חשוב! כיצד אתה עומד לממש רעיון זה של לחם עוני בליל הסדר המשפחתי שלך (חשוב

ביצירתיות)? _____

